

فصل نهم

بازرگانی داخلی

در سال ۱۳۸۱ حدود ۱۳۶۵۵۴/۳ میلیارد ریال کالای کشاورزی و ۲۶۳۰۰۱/۴ میلیارد ریال کالای صنعتی از محل تولیدات داخلی و ۱۷۲/۹ هزار میلیارد ریال کالای وارداتی روانه بازار داخلی گردید. از این مقدار به ترتیب ۴۰۵/۰ و ۱۳۱/۵ هزار میلیارد ریال بطور خالص توسط بخش‌های خصوصی و دولتی به مصرف رسید و ۳۶/۴ هزار میلیارد ریال صادرات غیرنفتی انجام گرفت. در نتیجه فعالیتهای مذکور، ۱۰۶/۸ هزار میلیارد ریال ارزش افزوده به قیمتهای جاری در بخش بازرگانی داخلی ایجاد شد که با سهمی معادل ۱۱/۶ درصد از تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه و با احتساب نفت، رشد ۲۲/۵ درصد به قیمتهای جاری را تجربه کرد. در سال مورد بررسی رشد ارزش افزوده بخش مذکور نسبت به سال قبل از آن بر پایه قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ معادل ۹/۷ درصد بود. همچنین در این سال رشد ارزش افزوده تولید شده در فعالیتهای خرده‌فروشی و عمده‌فروشی به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ به ترتیب معادل ۴/۴ و ۱۳/۵ درصد و سهم فعالیتهای خرده‌فروشی و عمده‌فروشی از کل ارزش افزوده بازرگانی داخلی نیز به ترتیب معادل ۳۳/۳ و ۶۶/۷ درصد بود.

در سال مورد بررسی مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی با ۳۱/۹ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۱۶/۷ هزار میلیارد ریال بالغ گردید. از مبلغ مذکور، ۸۳/۹ درصد (۱۴ هزار میلیارد ریال) به بخش غیردولتی و مابقی به بخش دولتی پرداخت شده است. در بخش دولتی تمامی پرداخت تسهیلات توسط بانکهای تجاری صورت گرفت. در این سال همچنین ۲۴۷/۵ میلیارد ریال در قالب اعتبارات عمرانی در فصل هشتم امور اقتصادی توسط دولت پرداخت گردید که نسبت به سال قبل ۵۰/۸ درصد رشد نشان می‌دهد.

بابت معاملات انجام گرفته در بخش بازرگانی داخلی در سال ۱۳۸۱، حدود ۱۵۶/۳ میلیارد ریال سفته و برات (به قیمتهای ۰/۵ در هزار ارزش اسمی اوراق) در تهران به فروش رفت که نسبت به سال قبل ۱۱/۱ درصد کاهش داشت. همچنین ارزش اسناد مبادله شده در اتاق پایاپای اسناد بانکی تهران با ۳۰/۸ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۸۰، به ۱۰۸۹/۴ هزار میلیارد ریال رسید.

بررسی آمار شرکتهای تعاونی در سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد که علیرغم ۸/۱ درصد رشد در تعداد تعاونی‌ها، میزان سرمایه، اشتغال و تعداد اعضای تعاونیها به ترتیب ۸۴/۰، ۷/۱ و ۶۷/۳ درصد کاهش داشته است. در میان انواع شرکتهای تعاونی، روند رو به نزول فعالیت‌ها در زمینه تعاونی‌های مصرف‌کنندگان شدیدتر می‌باشد. این واقعیت بیانگر کاهش سهم تعاونیها در تامین کالاهای مصرفی مورد نیاز خانوارها است که با توجه به اهداف تعاونیها در کاهش واسطه‌های توزیع و تهیه و تدارک کالا با قیمتهای مناسب، قابل توجه می‌باشد.

سیاستها و مقررات

براساس ماده ۱۱۴ قانون برنامه سوم، مقرر گردید که تنظیم بازار داخلی بعنوان عاملی جهت اعمال ممنوعیت بر صدور کالا تلقی نشود. همچنین تبصره این ماده، وزارت بازرگانی را مجاز نمود در مواردی که تشخیص می دهد، به منظور تنظیم بازار داخلی و جبران کمبود احتمالی، از طریق واردات اقدام نماید. علیرغم اینکه ماده ۱۱۰ قانون برنامه سوم، وزارت بازرگانی را مکلف نموده که کلیه اصناف تولیدی را به شهرکهای صنعتی منتقل نماید، اما به علت فاصله زیاد شهرکها از مصرف کنندگان نهایی با استقبال صاحبان واحدهای تولیدی روبرو نشد.

همچنین بند (ن) تبصره ۱۹ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ به منظور حمایت از تولید کنندگان داخلی، خرید کالاهای مصرفی بادوام تولید خارج از کشور را که دارای تولید مشابه در داخل می باشد، توسط دستگاههای اجرایی کشور ممنوع کرد. علاوه بر آن بند (س) تبصره مذکور جهت حمایت از تولید داخل، دولت را مکلف نمود از طریق شفاف سازی مقررات، لغو انحصارات، ایجاد تسهیلات، منطقی کردن نرخهای سود بازرگانی، افزایش مهلت ترخیص کالا تا یکسال، حذف معافتهای دولتی و کنترل مرزها و مبادی گمرکی، با پدیده قاچاق مقابله نماید.

در سال مورد بررسی، براساس مصوبه هیات وزیران، وزارت بازرگانی موظف شد تا جهت برنامه ریزی، پشتیبانی و ایجاد هماهنگی های لازم در تامین و توزیع کالاهای اساسی از طریق تنظیم عرضه کل، اقدام نماید^(۱). بند (۲) این مصوبه نیز ترتیبات اجرایی کار گروهی را معرفی نمود که منجر به تشکیل کمیسیون تنظیم بازار گردید. متعاقب آن علاوه بر دبیرخانه، سه کمیته تخصصی صنایع و معادن، قیمت گذاری و خدمات، کشاورزی در ارتباط با کمیسیون تنظیم بازار شروع به کار نمود.

در سال ۱۳۸۱ مهمترین تصمیمات اتخاذ شده توسط کمیسیون مذکور، تصویب و ابلاغ طرح جامع سیمان، خرید ۵۰ درصد کالاهای اساسی (گندم، برنج، شکر، روغن نباتی و کود شیمیایی) سال ۱۳۸۲، تصویب طرح پیشنهادی وزارت جهاد کشاورزی بابت ذخیره گردشی مرغ و تخم مرغ جهت تنظیم بازار این کالاها و بررسی و ارزیابی طرح اصلاح ساختار چای بود. براساس مصوبه کمیسیون مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۱۹، بدهی مربوط به سالهای ۸۱-۱۳۷۹ کارخانجات چای خشک کنی به شکل های خریدار چای منتقل و سقف یارانه صادراتی چای نیز به ۱۷ میلیارد ریال افزایش یافت. با توجه به عدم فروش ۱۵۱ هزار تن چای داخلی تا پایان سال مورد بررسی و رسوب آن در انبارهای سازمان چای و کارخانجات مربوطه، کمیسیون تنظیم بازار با پیشنهاد اختلاط چای داخلی با چای خارجی و توزیع آن موافقت نمود، لیکن به دلیل ممنوعیت ورود چای خارجی این امر تحقق نیافت.

سرمایه گذاری دولت

در سال ۱۳۸۱ تملک داراییهای سرمایه ای (اعتبارات عمرانی) مصوب دولت جهت بازرگانی با ۲۲/۸ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۳۲۶/۳ میلیارد ریال بالغ گردید که ۰/۶ درصد از کل اعتبارات عمرانی مصوب دولت در این سال بوده است. لیکن در سال مورد بررسی همانند سال ۱۳۸۰، از کل اعتبارات منظور شده برای بازرگانی فقط اعتبار برنامه تنظیم بازار

۱- مصوبه شماره ۲۳۹۴۱/ت مورخ ۱۳۸۱/۷/۱۰ هیات وزیران

کالاهای اساسی و مواد غذایی^۱ پرداخت شد که در حوزه بازرگانی داخلی می باشد. میزان اعتبار پرداخت شده به برنامه مذکور ۲۴۷/۵ میلیارد ریال بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۵۰/۸ درصد افزایش داشت و بیانگر ۷۵/۹ درصد تحقق رقم مصوب سال برای این برنامه می باشد. شایان ذکر است که علیرغم کاهش درصد تحقق عملکرد کل اعتبارات عمرانی پرداخت شده نسبت به رقم مصوب در سال ۱۳۸۱، میزان تحقق منابع مالی پرداخت شده بابت بازرگانی داخلی در مقایسه با سال قبل فزاینده بوده است.

تملك داراییهای سرمایه ای دولت در فصل بازرگانی

(میلیارد ریال)

درصد تحقق		عملکرد		ارقام مصوب		
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۷۵/۹	۶۱/۸	۲۴۷/۵	۱۶۴/۱	۳۲۶/۳	۲۶۵/۷	بازرگانی
۷۵/۹	۶۱/۸	۲۴۷/۵	۱۶۴/۱	۳۲۶/۳	۲۶۵/۷	برنامه تنظیم بازار کالاهای اساسی و مواد غذایی
۶۷/۷	۷۰/۸	۳۷۲۱۲/۵	۲۴۰۸۷/۶	۵۴۹۸۷/۱	۳۴۰۳۲/۵	کل

ماخذ: قانون بودجه و خزانه داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی

تسهیلات بانکی

در سال ۱۳۸۱ بانکها و موسسات اعتباری تسهیلات اعطایی خود را به بخش بازرگانی افزایش دادند. بطوریکه مانده تسهیلات به بخش های غیردولتی و دولتی بازرگانی داخلی به ترتیب با ۳۹/۹ و ۱/۶ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۱۴/۰ و ۲/۷ هزار میلیارد ریال رسید.

مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی(۱)

(میلیارد ریال)

سهام (درصد)		درصد تغییر	سال		
۱۳۸۱	۱۳۸۰		۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۱/۹	۱۶۶۹۵/۷	۱۲۶۶۰/۴	بخشهای دولتی و غیردولتی
۸۳/۹	۷۹/۱	۳۹/۹	۱۴۰۰۸/۲	۱۰۰۱۵/۳	بخش غیردولتی
۸۱/۷	۷۸/۴	۳۷/۴	۱۳۶۴۵/۷	۹۹۲۷/۶	بانکهای دولتی
۸۰/۵	۷۷/۷	۳۶/۶	۱۳۴۴۲/۰	۹۸۴۳/۶	بانکهای تجاری
۱/۲	۰/۷	۱۴۲/۵	۲۰۳/۷	۸۴/۰	بانکهای تخصصی
۲/۲	۰/۷	۳۱۳/۳	۳۶۲/۵	۸۷/۷	بانکها و موسسات اعتباری غیر دولتی
۱۶/۱	۲۰/۹	۱/۶	۲۶۸۷/۵	۲۶۴۵/۱	بخش دولتی
۱۶/۱	۲۰/۹	۱/۶	۲۶۸۷/۵	۲۶۴۵/۱	بانکهای دولتی
۱۶/۱	۲۰/۹	۱/۶	۲۶۸۷/۵	۲۶۴۵/۱	بانکهای تجاری
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	بانکهای تخصصی
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	بانکها و موسسات اعتباری غیر دولتی

ماخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱- ارقام سال ۱۳۸۰ فاقد آمارهای مربوط به بانکهای ملی ایران، پارسیان و اقتصاد نوین و سال ۱۳۸۱ بدون آمار بانک ملی ایران می باشد.

بررسی عملکرد اعتباری بانکها در بخش بازرگانی داخلی نشان می دهد که در سال مورد بررسی همانند سال قبل، بخش غیردولتی، سهم عمده ای از مانده تسهیلات اعطایی به میزان ۸۳/۹ درصد را به خود اختصاص داده است. در این سال سهم بانکهای تجاری از کل مانده تسهیلات اعطایی حدود ۹۶/۶ درصد، بانکها و موسسات اعتباری غیر دولتی ۲/۲ درصد و مابقی بانکهای تخصصی بوده است. در بخش بازرگانی داخلی دولتی، فقط بانکهای تجاری مبادرت به پرداخت تسهیلات نمودند که مانده آن ۱۶/۱ درصد از کل مانده تسهیلات پرداختی به بخش بازرگانی داخلی را تشکیل داد. در سال ۱۳۸۱ مانده تسهیلات

اعطایی توسط بانکها و موسسات اعتباری غیر دولتی به بخش غیر دولتی بازرگانی داخلی از بیشترین رشد معادل ۳۱۳/۳ درصد برخوردار بود و از ۸۷/۷ میلیارد ریال در سال قبل به ۳۶۲/۵ میلیارد ریال بالغ گردید.

در سال ۱۳۸۱ مانده مطالبات سررسید گذشته و معوق بانکها از بخش غیردولتی بازرگانی داخلی با ۵۸/۳ درصد رشد از ۶۰۳/۸ میلیارد ریال در سال قبل به ۹۵۵/۷ میلیارد ریال افزایش یافت. سهم بانکهای تجاری از خالص مانده مطالبات مذکور ۹۶/۴ درصد بود که قسمت عمده آن معادل ۳۹۴/۶ میلیارد ریال به مطالبات بانک صادرات اختصاص داشت. از بین بانکهای تخصصی نیز، بانک مسکن و توسعه صادرات به ترتیب ۸/۲ و ۱۵/۶ میلیارد ریال از مانده مطالبات سررسید گذشته و معوق را به خود اختصاص دادند. این دسته از مطالبات بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی در سال مورد بررسی، ۱۰/۹ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل ۲۰۲/۸ درصد رشد نشان می دهد. شایان ذکر است که در سال ۱۳۸۱ همانند سال قبل، بخش دولتی بازرگانی داخلی مانده مطالبات سررسید گذشته و معوق نداشت.

کادر ۱- وضعیت کارگاههای بازرگانی در سال ۱۳۷۹

مرکز آمار ایران بطور متوسط هر سه سال یکبار از کارگاههای بازرگانی، آمارگیری به عمل می آورد. براساس نتایج آمارگیری در سه دوره اخیر، تعداد واحدهای بازرگانی از ۱۱۵۱ هزار واحد در سال ۱۳۷۳ به ۸۹۱ هزار واحد در سال ۱۳۷۹ کاهش یافته است. از این تعداد حدود ۷۳/۱ درصد خرده فروشی، ۵/۲ درصد عمده فروشی و حق العمل کاری و ۹/۵ درصد را تعمیر وسایل نقلیه موتوری (به استثنای موتور سیکلت) تشکیل داده و مابقی به واحدهای تعمیر کالاهای شخصی و خانگی، فروش وسایل نقلیه، فروش لوازم یدکی، سوخت و ... اختصاص دارد. با توجه به اینکه مبنای اخذ آمار برخورداری از مدیریت و حسابداری واحد برای مجموعه عوامل فعال در موسسه می باشد، لذا کاهش تعداد واحدهای بازرگانی با توجه به ساخت و سازهای موجود و رشد عملیات داد و ستد، می تواند نشاندهنده ادغام موسسات بازرگانی و افزایش فعالیت بازرگانی بصورت زنجیره ای بویژه در سطح خردهفروشی و همچنین رشد تعداد واحدهای بدون مجوز باشد.

همچنین براساس نتایج آمارگیری فوق الذکر مالکیت ۸۹/۵ درصد از کارگاههای بازرگانی بصورت کارگاه فردی، ۸/۲ درصد شرکت غیررسمی، ۱/۹ درصد شرکت تعاونی و ۰/۴ درصد به صورت سایر بوده است.

عملیات بازرگانی

از مجموع واحدهای خرده فروشی کشور در سال ۱۳۸۱ بدون احتساب شرکتهای تعاونی روستایی، تعداد ۲۵۹۰ واحد را شرکتهای تعاونی تشکیل دادند که نسبت به سال قبل ۸/۱ درصد رشد نشان می دهد. افزایش تعداد شرکتهای تعاونی با توجه به کاهش تعداد واحدهای تعاونی تامین کننده نیاز تولید کنندگان و مصرف کنندگان، عمدتاً ناشی از رشد تعداد شرکتهای تعاونی خدماتی به میزان ۱۳/۹ درصد بود. در مقابل علیرغم افزایش ۲۹ درصدی سرمایه تعاونیهای خدماتی به میزان ۲۱/۰ میلیارد ریال، مجموع سرمایه شرکتهای تعاونی در سال مورد بررسی با ۸۴ درصد کاهش (معادل ۶۰۳/۵ میلیارد ریال) روبرو شد و به ۱۱۵/۲ میلیارد ریال محدود گردید. در زمینه اشتغال نیز اگرچه شرکتهای تعاونی تولید کنندگان از ۴/۴ درصد رشد برخوردار بودند، لیکن کاهش تعداد شاغلین در سایر انواع شرکتهای تعاونی موجب تنزل سطح اشتغال به میزان ۷/۱ درصد نسبت به سال قبل شد.

تعداد اعضای شرکتهای تعاونی در سال ۱۳۸۱ با ۶۷/۳ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۱۱۱/۹ هزار نفر محدود گردید. بیشترین تعداد اعضاء با ۷۴/۱ هزار نفر مربوط به تعاونی های تامین نیاز مصرف کنندگان بود که از بالاترین میزان تغییر (۷۵/۲ درصد تنزل) نیز برخوردار بود. در این سال سرانه سرمایه اعضاء در تعاونی های تولید کنندگان ۷۰۷ هزار ریال، مصرف کنندگان ۲۲۸ هزار ریال و خدماتی ۳۰۱۳ هزار ریال بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۳۱/۷ درصد رشد، ۸۹/۳ درصد کاهش و ۲۹/۰ درصد افزایش نشان می دهد. بطور کلی مجموعه اطلاعات موجود بیانگر وضعیت روبه افول شرکتهای تعاونی می باشد که این وضعیت در مورد تعاونی های مصرف کنندگان از شدت بیشتری برخوردار است.

وضعیت شرکتهای تعاونی

درصد تغییر	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
			تعداد
۸/۱	۲۵۹۰	۲۳۹۷	تعاونی تولید کنندگان
-۲۷/۰	۱۴۹	۲۰۴	تعاونی مصرف کنندگان
-۱۴/۷	۱۶۸	۱۹۷	تعاونی خدماتی
۱۳/۹	۲۲۷۳	۱۹۹۶	سرمایه (میلیون ریال)
-۸۴/۰	۱۱۵۱۹۹	۷۱۸۶۶۵	تعاونی تولید کنندگان
-۲۴/۴	۴۷۶۴	۶۳۰۶	تعاونی مصرف کنندگان
-۹۷/۴	۱۶۸۸۵	۶۳۹۸۴۷	تعاونی خدماتی
۲۹/۰	۹۳۵۵۰	۷۲۵۱۲	اشتغال (نفر)
-۷/۱	۲۳۱۱۷	۲۴۸۹۵	تعاونی تولید کنندگان
۴/۴	۲۱۸۶	۲۰۹۴	تعاونی مصرف کنندگان
-۱۶/۶	۹۱۳	۱۰۹۵	تعاونی خدماتی
-۷/۸	۲۰۰۱۸	۲۱۷۰۶	

ماخذ: معاونت طرح و برنامه، وزارت تعاون

در سال ۱۳۸۱ در مجموعه مبادلات بازرگانی شهر تهران حدود ۱۵۶/۳ میلیارد ریال سفته و برات به نرخ نیم در هزار ارزش اسمی به فروش رسید که نسبت به سال قبل ۱۱/۱ درصد کاهش نشان می دهد. در این سال شاخص مبلغ سفته و برات واخواست شده بر پایه سال (۱۳۷۶=۱۰۰) ۹۴/۹ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت و میزان سفته و برات واخواست شده به ۷۶۹/۵ میلیارد ریال بالغ گردید که حدود ۲/۶ درصد از ارزش واقعی سفته و برات فروش رفته می باشد.

در سال مورد بررسی براساس اطلاعات اداره آمار اقتصادی بانک مرکزی، ۶۸/۳ میلیون برگ سند به ارزش ۱۰۸۹/۴ هزار میلیارد ریال در اتاق پایاپای اسناد بانکی تهران مبادله شد که از نظر تعداد ۱۶/۱ درصد و از نظر ارزش ۳۰/۸ درصد نسبت به سال قبل افزایش داشته است. در این سال در مجموع ۴۵/۴ هزار میلیارد ریال معادل ۴/۲ درصد از کل ارزش اسناد مبادله شده برگشت داده شد که نسبت به سال قبل ۲۳/۱ درصد رشد نشان می دهد.

در سال ۱۳۸۱ ارزش موجودی انبار کالاهای صنعتی تولید شده در کشور با ۱/۴ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۱۱/۱ هزار میلیارد ریال رسید. اکثر صنایع مورد بررسی با کاهش ارزش موجودی انبار مواجه بودند. بطوریکه پس از صنایع دخانیات با ارزش موجودی انبار صفر، صنایع تولید کننده چرم و مصنوعات آن، مبلمان و پوشاک به ترتیب از بیشترین کاهش

معادل ۵۴/۴ ، ۳۷/۴ و ۳۲/۵ درصد برخوردار شدند. در مقابل صنایع تولید کننده چوب و محصولات چوبی با رشد قابل ملاحظه ۱۲۳۹/۲ درصدی در ارزش موجودی انبار و پس از آن ارزش موجودی صنایع تولید کننده ماشین آلات مولد برق، رادیو و تلویزیون و وسایل ارتباطی، محصولات کانی غیرفلزی و مواد غذایی و آشامیدنی ها از بیشترین رشد به ترتیب ۸۹ ، ۸۰/۹ ، ۵۳/۴ و ۴۸/۵ درصد برخوردار بودند.

موجودی انبار صنایع (۱)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر	موجودی انبار		
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۴۸/۵	۱۵۸۷/۰	۱۰۶۸/۷	مواد غذایی و آشامیدنیها
-۱۰۰/۰	.	۲۶۱/۶	دخانیات
-۳۰/۳	۷۶۰/۲	۱۰۹۰/۷	نساجی
-۳۲/۵	۱۷/۹	۲۶/۵	پوشاک
-۵۴/۴	۲۷/۲	۵۹/۷	چرم و مصنوعات آن
□	۲۳۵/۷	۱۷/۶	چوب و محصولات چوبی
-۰/۳	۱۸۳/۸	۱۸۴/۴	کاغذ و محصولات کاغذی
-۲۱/۱	۶۴۳/۴	۸۱۵/۳	فرآورده های نفتی(۲)
-۲۲/۳	۵۷۴/۷	۷۳۹/۸	مواد شیمیایی
-۲۴/۹	۳۲۶/۷	۴۳۴/۹	محصولات لاستیکی و پلاستیکی
۵۳/۴	۹۸۰/۹	۶۳۹/۶	محصولات کانی غیرفلزی
۷/۵	۱۲۷۱/۹	۱۱۸۲/۷	فلزات اساسی
-۲۲/۰	۴۷۷/۴	۶۱۱/۹	محصولات فلزی فابریکی
۸/۰	۱۱۱۴/۸	۱۰۳۲/۳	ماشین آلات که در جای دیگر طبقه بندی نشده اند
۸۹/۰	۸۵۸/۲	۴۵۴/۱	ماشین آلات مولد و انتقال برق
۸۰/۹	۳۴۴/۸	۱۹۰/۶	رادیو و تلویزیون و وسایل ارتباطی
۳۵/۰	۱۰۴/۲	۷۷/۲	ابزار پزشکی
-۲۲/۲	۱۵۹۵/۷	۲۰۵۱/۶	وسایل نقلیه موتوری
-۳۷/۴	۱۴/۷	۲۳/۵	مبلمان و سایر مصنوعات
۱/۴	۱۱۱۱۹/۲	۱۰۹۶۲/۷	کل

ماخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱- شامل کارگاههای با تعداد شاغلین بیش از ۱۰۰ نفر می باشد.

۲- شامل تولید پالایشگاهها نمی باشد.